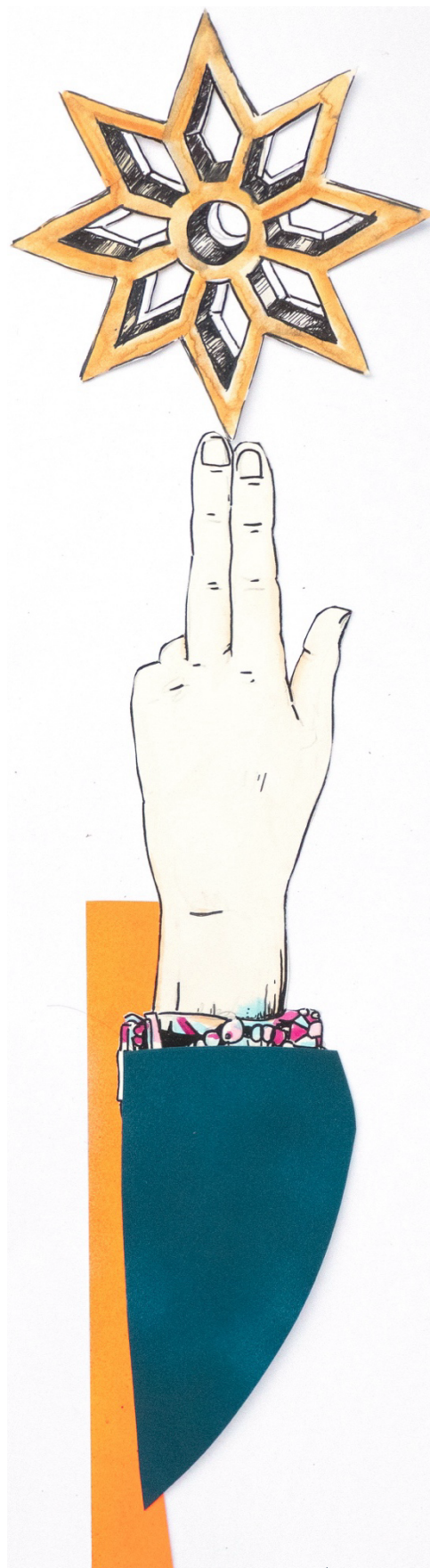

Rapport

Uppföljning av Värmlands kulturplan 2025

UTGIVEN AV REGION VÄRMLAND.

Region Värmland Organisationsnummer 232100–0156. Postadress: Box 1022, 651 15 Karlstad

Diarienummer: KBN/260392

Handläggare: Premin Beatrice Björk

Illustrationer av konstnären Jonas Liveröd.

Region Värmland är en regionkommun med många olika ansvarsområden. Region Värmland ansvarar för att utföra uppdragen inom hälso- och sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, regional tillväxt, kultur, bildning och folkhälsa.

Innehåll

INLEDNING	4
UPPFÖLJNING AV VÄRMLANDS KULTURPLAN 2025.....	5
Mål 1: Ett obundet konst- och kulturliv som kan bidra till demokrati, yttrandefrihet och regional utveckling	6
Konstnärlig frihet, armlängds avstånd och ett obundet konst- och kulturliv	7
Kulturskapares villkor	10
Kulturdriven regional tillväxt	13
Hållbarhet och Agenda 2030.....	14
Mål 2: God tillgång till ett brett kulturutbud av hög kvalitet i hela Värmland	16
God tillgång till ett brett och varierat kulturutbud av hög kvalitet.....	17
Kultur i hela länet.....	19
Mål 3: Allas möjlighet till eget skapande och deltagande i kulturlivet	23
Allas möjlighet till skapande och deltagande.....	24
Barns och ungas rätt till kultur	25
Jämställdhet, jämlikhet och mångfald	28
Ett tillgängligt kulturliv oavsett funktionsförmåga	28
Nationella minoriteters kultur och kulturarv	29

Inledning

Värmlands kulturplan 2022–2026¹ är ett styrdokument för Region Värmlands samlade arbete inom det kulturpolitiska området. Planen är också tänkt att vara en utgångspunkt för kommunernas och kulturverksamheternas utvecklingsarbete. Den ligger även till grund för de prioriteringar Region Värmland gör i den årliga ansökan till Kulturrådet om statsbidrag till regional kulturverksamhet inom samverkansmodellen.

Region Värmlands kultur- och bildningsnämnd ansvarar för att effekterna av statsbidraget till regional kulturverksamhet och att de regionala verksamhetsbidragen följs upp.

Rapporten ska ge en överblick över utvecklingen på kulturområdet i Värmland i ett bredare perspektiv. Den kombinerar regionens eget underlag med statistik från bibliotek och studieförbund samt utvalda delar från Kultur-databasen (KDB) samt beskrivningar.

En utmaning inom kulturpolitiken är att målen ofta är abstrakta och övergripande och

därmed svåra att mäta, något som gäller även kulturplanens mål. Myndigheten för Kulturanalys menar dock att övergripande mål bör vara just visionära, bland annat för att upprätthålla principen om armlängds avstånd².

Ytterligare en utmaning för en meningsfull uppföljning inom kulturområdet är bristen på tillförlitlig statistik. Denna rapport utgår från tillgänglig statistik som går att följa upp över tid. Den årliga uppföljningen kan på sikt även kompletteras med fördjupningar inom relevanta teman, exempelvis kopplade till horisontella perspektiv.

Uppföljningen av Värmlands kulturplan genomfördes första gången 2022.

Uppföljningen 2025 är den fjärde i ordningen.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen innebär att regionerna får fördela vissa statliga medel till regional kulturverksamhet.

I Värmland ingår nio verksamheter som får årliga statsbidrag: Värmlands museum, Wermland Opera, Västanå Musik & Teater, Rackstadmuseet, Kristinehamns konstmuseum, Riksteatern Värmland,

Föreningsarkivet i Värmland, Värmlands företagshistoria samt Region Värmlands kulturavdelning. 2025 tilldelades Värmland totalt 64 185 000 kronor i statsbidrag.

Varje år samlar Kulturrådet och Myndigheten för Kulturanalys via Kulturdatabasen (KDB) in statistik från kulturverksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen.

¹ Kulturplanen är förlängd och gäller till och med 2026.

² Att utveckla indikatorer för utvärdering av kulturpolitik, Myndigheten för kulturanalys (2012)

Uppföljning av Värmlands kulturplan 2025

Uppföljningen utgår från kulturplanens tre regionala kulturpolitiska inriktningsmål. Dessa har brutits ner för att lättare kunna följas upp. Underrubrikerna under varje mål definierar kärnvärden i målet och följs upp med hjälp av såväl kvantitativa mått som kvalitativa beskrivningar.

Startmätning är satt till år 2019 på grund av pandemiåren 2020 och 2021, som ej skulle ge en rättvisande bild av utvecklingen över tid.

Om inget annat anges refererar statistik och insatser till Region Värmlands egna sammanställningar.

Kulturplanens mål

1. Ett obundet konst- och kulturliv som kan bidra till demokrati, yttrandefrihet och regional utveckling

- Konstnärlig frihet, armlängds avstånd och ett obundet konst- och kulturliv
- Kulturskapares villkor
- Kulturdriven regional tillväxt
- Hållbarhet och Agenda 2030
- Kulturella och kreativa branscher

2. God tillgång till ett brett kulturutbud av hög kvalitet i hela Värmland

- God tillgång till ett brett och varierat kulturutbud
- Hög konstnärlig kvalitet
- Kultur i hela länet

3. Allas möjlighet till eget skapande och deltagande i kulturlivet

- Allas möjlighet till skapande och deltagande
- Barn och ungas rätt till kultur
- Jämställdhet, jämlikhet och mångfald
- Ett tillgängligt kulturliv oavsett funktionsförmåga
- Nationella minoriteters kultur och kulturarv

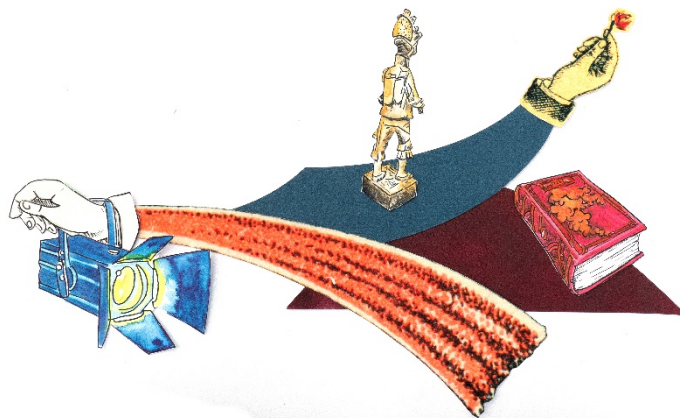
Mål 1:

Ett obundet konst- och kulturliv som kan bidra till demokrati, yttrandefrihet och regional utveckling

En central princip för Region Värmlands kulturpolitiska arbete ska vara att kulturen har ett obestridligt egenvärde. Kulturpolitiken ska slå vakt om och säkerställa kulturskaparnas oberoende och kulturens obundna kraft. Avgörande är att upprätthålla den kulturpolitiska principen om armlängds avstånd, vilket innebär att den politiska nivån beslutar om förutsättningarna för konst och kultur – om mål, riktlinjer för bidragsgivning och ekonomiska ramar – medan besluten om verksamheternas innehåll och det konstnärliga skapandet samt kvalitativa bedömningar görs av kulturlivets aktörer och sakkunniga³.

Målet påverkas således av politikernas och tjänstepersonernas förhållningssätt till konstnärlig frihet och armlängds avstånd. Också kulturskapares villkor och förutsättningar att verka i Värmland har bäring på målet liksom kulturinstitutionernas samverkan med det fria kulturlivet samt fördelningen av bidrag och stipendier.

De regionala kulturpolitiska insatserna ska inte motiveras utifrån samhällsnyttan, men det är

ändå uppenbart att konst och kultur genererar stora värden i samhället och är nära förknippat med regional utveckling.

Detta är ett visionärt mål som är mycket svårt att mäta. Det underlag som finns tillgängligt är statistik över statlig och regional fördelning av bidrag och stipendier, vissa mått och kvalitativa beskrivningar kopplade till kulturskapares villkor och regionala insatser för denna grupp.

Målet följs upp under rubrikerna:

- Konstnärlig frihet, armlängds avstånd och ett obundet konst- och kulturliv
- Kulturskapares villkor
- Kulturdriven regional tillväxt
- Hållbarhet och Agenda 2030

---

³ Värmlands kulturplan 2022–2026.

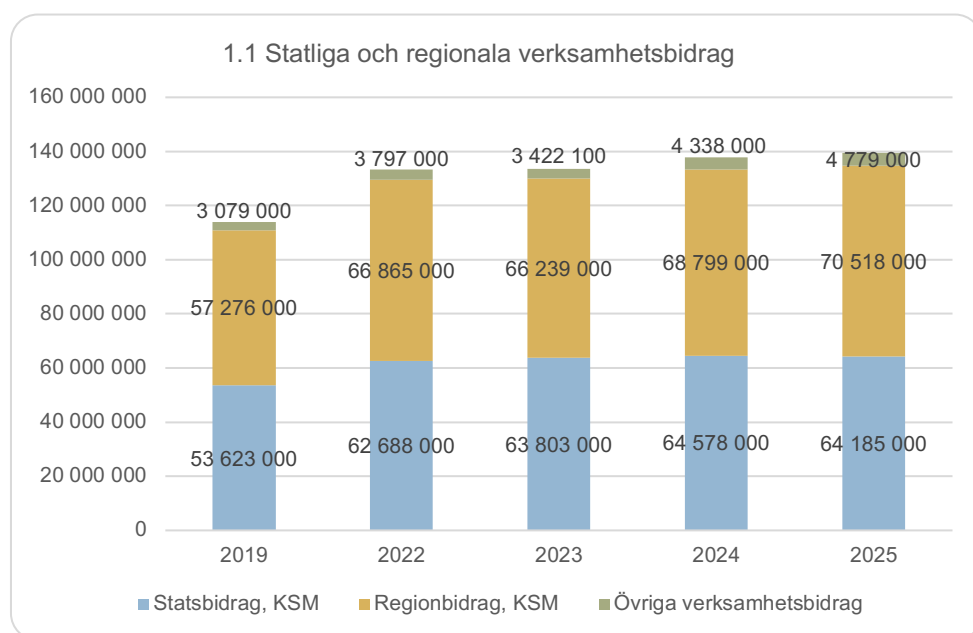
Konstnärlig frihet, armlängds avstånd och ett obundet konst- och kulturliv

Offentlig finansiering av kultur är viktig för den konstnärliga friheten och ett obundet konst- och kulturliv. Det ger konstnärer och kulturskapare möjlighet att utveckla sitt arbete fritt och utan begränsningar från marknadens krav och kan bidra till en ökad tillgänglighet och bredd inom kulturlivet. Region Värmland fördelar varje år kulturbidrag till ett flertal olika aktörer.

Verksamhetsbidrag

Totalt fördelade Region Värmland nära 139,5 miljoner kronor i statligt och regionalt verksamhetsbidrag till 41 verksamheter, samt Region Värmlands kulturavdelning.

Region Värmland tilldelades 64,2 miljoner kronor i statsbidrag att fördela mellan de nio kulturverksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen (se s.4). Det är första gången statsbidraget sänktes. De regionala verksamhetsbidragen inom modellen uppgick till drygt 70 miljoner kronor, en ökning från föregående år. Vid sidan av verksamhetsbidragen ingår kulturavdelningens budget i siffran. Regionala verksamhetsbidrag till verksamheter som inte ingår i kultursamverkansmodellen uppgick till knappt 4,8 miljoner kronor (figur 1.1). Beloppen är i nominella tal och har inte tagit hänsyn till inflation eller andra kostnadsökningar i samhället.

Figur 1.1: Grafen visar fördelningen av statsbidrag inom kultursamverkansmodellen och regionala verksamhetsbidrag inom densamma, samt övriga regionala verksamhetsbidrag. Siffrorna för det övriga verksamhetsbidraget 2019 är något osäkra på grund av att dokumentationen skett på olika sätt genom åren. Källa: Region Värmlands kultur- och bildningsnämnd.

Projekt- och arrangemangsbidrag samt övriga regionala bidrag

46 projekt eller arrangemang beviljades stöd under 2025. Övriga regionala bidrag uppgick till knappt 2,3 miljoner kronor, att jämföra med 2,6 miljoner 2024 (figur 1.2).

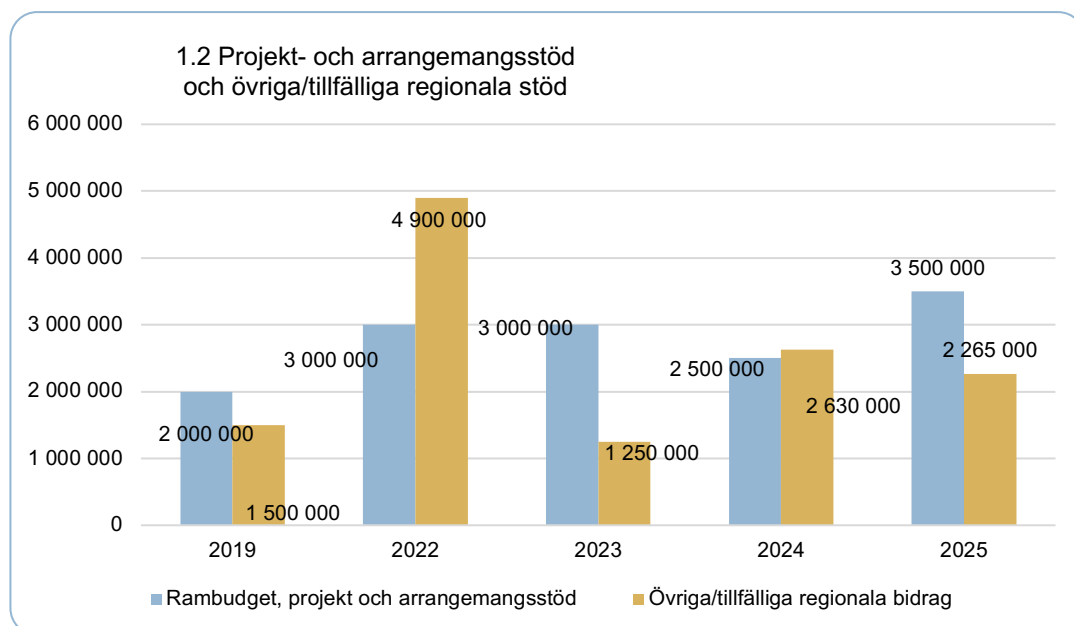

Fig. 1.2: I övriga/tillfälliga bidrag 2025 ingår kostnader föranledda av Wermland Operas flytt till Bageriet inklusive preliminär bashyra. Den stora andelen tillfälliga bidrag 2022 var relaterat till pandemin. Källa: Region Värmlands kultur- och bildningsnämnd.

Intäkter och kostnader kultursamverkansmodellen

År 2025 minskade intäkterna för verksamheterna inom kultursamverkansmodellen för första gången sedan mätningens början (figur 1.3).

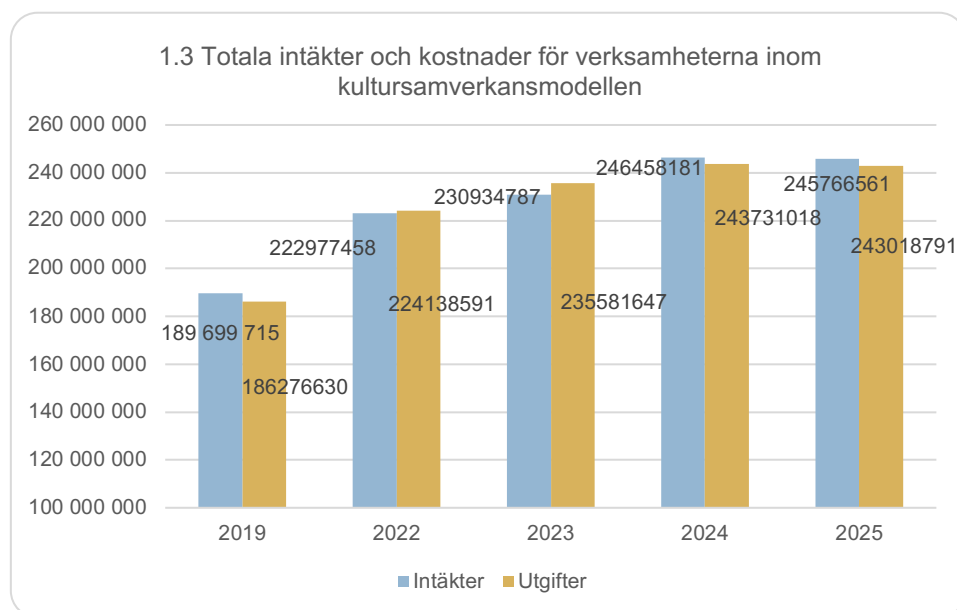
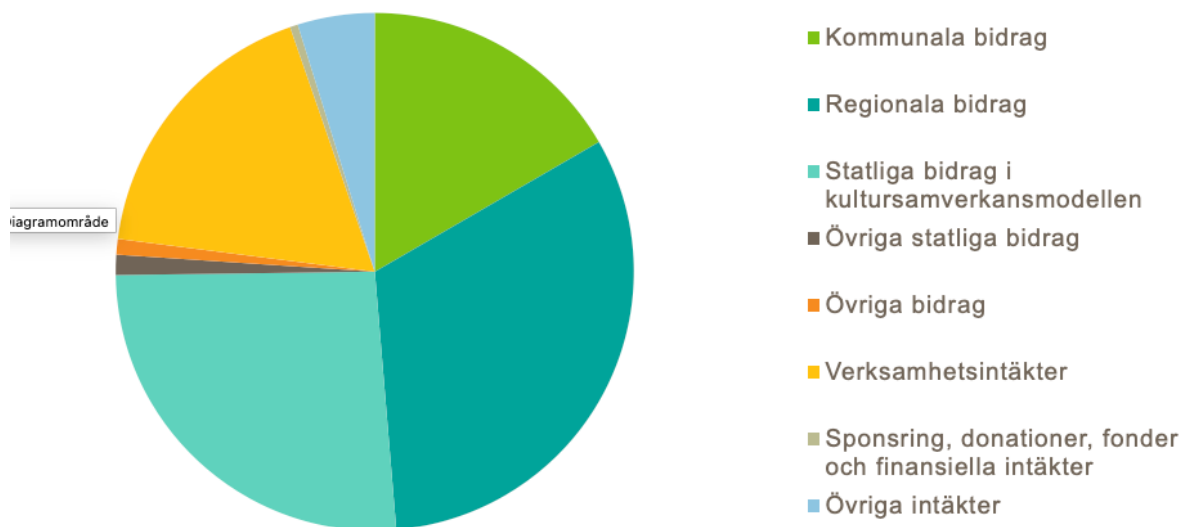

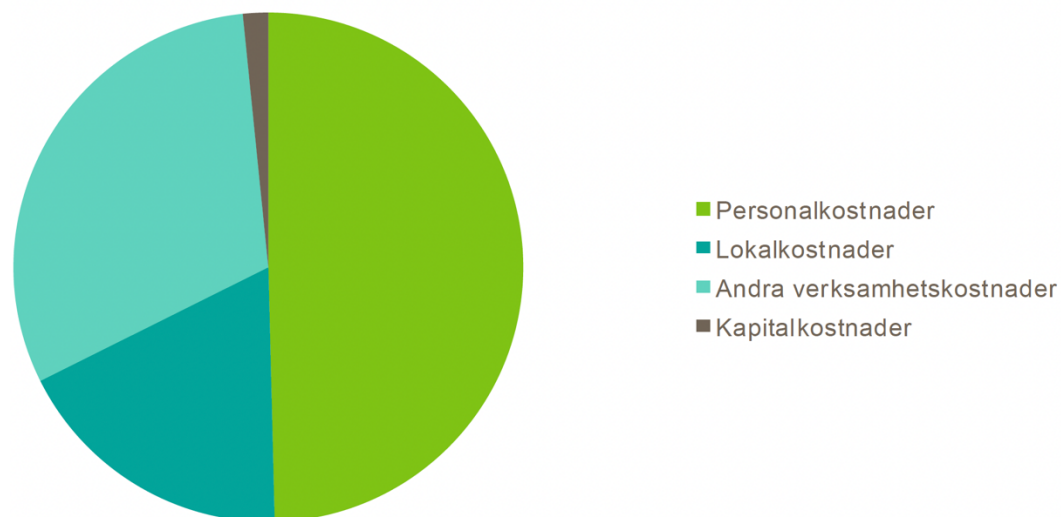
Fig. 1.3: Grafen visar samlade intäkter och kostnader för verksamheter som får statsbidrag inom ramen för kultursamverkansmodellen¹. 2022 tillkom två nya verksamheter i modellen: Kristinehamns konstmuseum och Rackstadmuseet. Källa: Kulturdatabasen, KDB.

Fördelning av intäkter och kostnader inom kultursamverkansmodellen

Intäkter 2025

Kostnader 2025

Diagrammen visar alla nio verksamheters⁴ samlade intäkter respektive kostnader 2025. Källa: Kulturdatan.

Kulturskapares villkor

Att skapa bättre förutsättningar för kulturskapare är en gemensam uppgift där statliga, regionala och lokala mål möts. Många aktörer arbetar för att stärka kulturskapares villkor, exempelvis intresseorganisationer och kulturverksamheter som samverkar med det fria kulturlivet. Region Värmland stöttar kulturskapare genom bidragsgivning, främjandeinsatser, stipendier och priser.

Uppdrag till frilansare inom kulturområdet

Verksamheterna inom kultursamverkansmodellen anlidade frilansare inom kärnkompetens för drygt 28,1 miljoner kronor under 2025 (figur 1.4). Av dessa anlidade Region Värmlands kulturavdelning fria yrkesverksamma inom kulturens kärnkompetenser för drygt 7,8 miljoner kronor. Det innefattar bland annat ersättning till mentorer för mentorsprogram, insatser för kompetensutveckling, utvecklingsuppdrag, arvoden för residensvistelser, handledare inom drömsommarjobbet samt ersättningar för kulturpedagogiskt arbete.

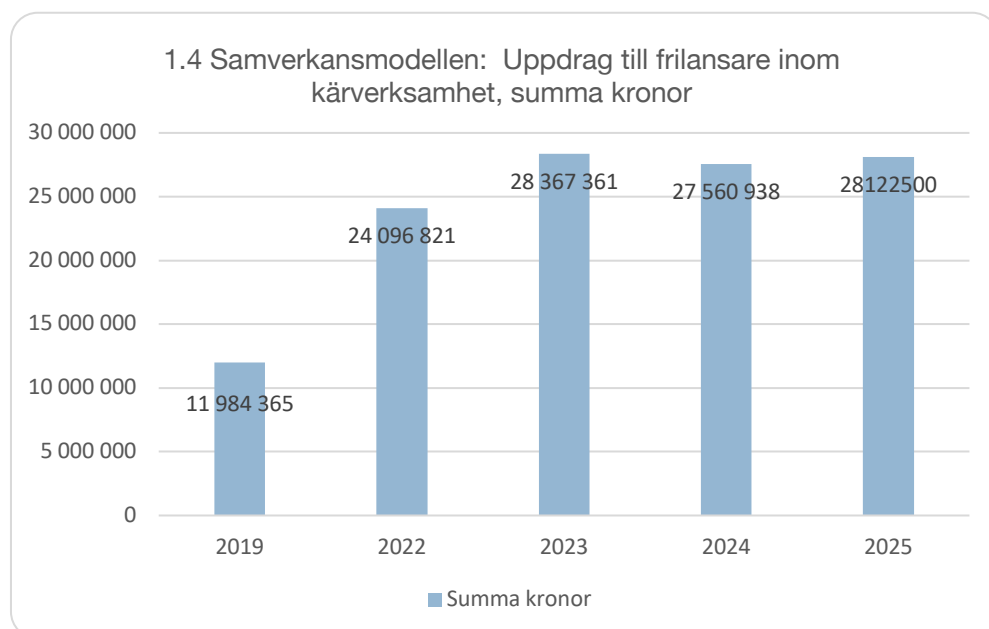

Fig. 1.4: 2025 har sex verksamheter inom samverkansmodellen uppgett att de anlitat frilansare inom kärnverksamhet, mot sju 2024. De verksamheter som rapporterat detta är: Västanå Teater, Wermland Opera, Värmlands Museum, Värmlands Företagshistoria, Kristinehamns konstmuseum och Region Värmlands kulturavdelning. Den stora skillnaden från 2019 kan förklaras dels av att två nya verksamheter tillkom 2022 (Rackstadmuseet och Kristinehamns konstmuseum), dels att flera verksamheter efter uppmaningar har redovisat denna siffra de senaste åren. Rackstadmuseet och Riksteatern Värmland har dock ej lämnat någon uppgift. Källa: Kulturdatabasen.

Stipendier och priser

2025 delade Region Värmland ut stipendier och priser inom kulturområdet för 305 000 kronor (figur 1.5). Summan ligger kvar sen föregående år. I beloppet ingår Frödingstipendiet och Folkbrörelsestipendiet med en summa av 100 000 kronor vardera, litteraturpris på 75 000 kronor samt Årets Värmlandsförfattare med en summa av 30 000 kronor.

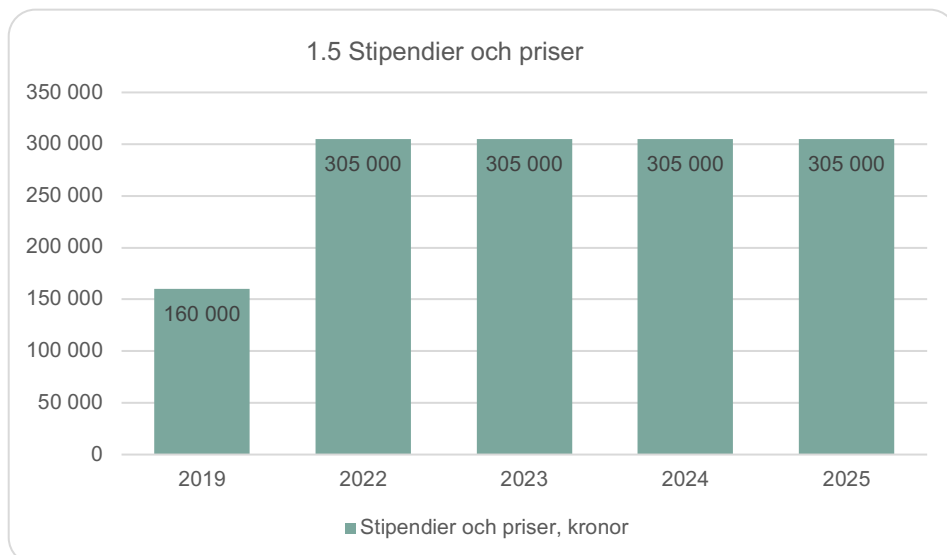

Fig. 1.5: Stipendiesummorna för Frödingstipendiet och Folkbrörelsestipendiet höjdes 2021 från 50 000 kronor vardera till 100 000 kronor vardera. Källa: Region Värmlands kultur- och bildningsnämnd.

Personal vid kulturinstitutioner

Verksamheterna inom kultursamverkansmodellen ger viktiga arbetstillfällen för kulturskapare och övrig kärnkompetens inom kulturområdet. År 2025 rapporterades 155 årsarbetskrafter, varav drygt 107 inom kärnkompetens (figur 1.6). Det är en sänkning från föregående år på drygt 9 procent. Av personalen är 95 årsarbetskrafter kvinnor och 60 män, även det en sänkning sen föregående år (figur 1.7). Totalt är det 14 färre årsarbetskrafter 2025 än 2024, en minskning med 8,2 procent.

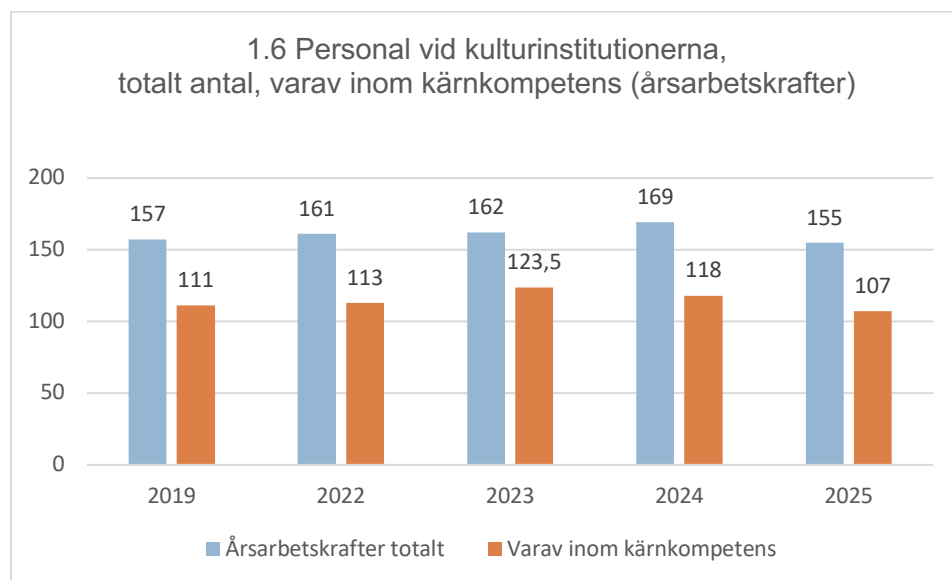

Fig. 1.6: Årsarbetskrafter inom kultursamverkansmodellen, totalt antal, varav inom kärnkompetens. 2022 tillkom Rackstadmuseum och Kristinehamns konstmuseum. Källa: Kultur databasen.

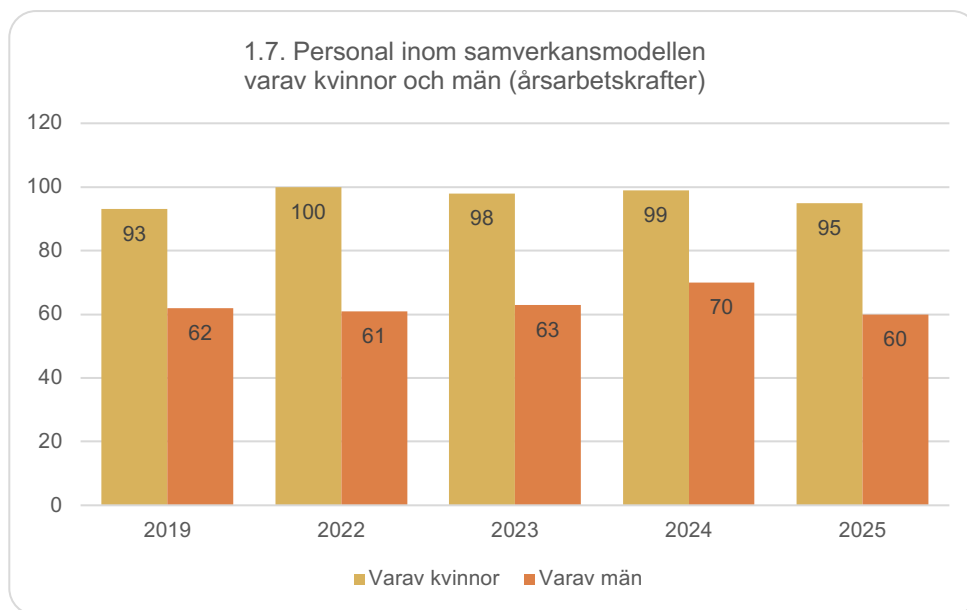

Fig. 1.7: Årsarbetskrafter i verksamheterna inom kultursamverkansmodellen, uppdelat på kvinnor och män. 2022 tillkom Rackstasmuseet och Kristinehamns konstmuseum. Källa: Kulturdatenbanken.

Mer om kulturskapares villkor 2025:

- 50 000 kronor fördelades i produktionsstöd och 366 000 i arbetsstipendium till 17 filmprojekt.
- Tre kunskapsseminarier för kulturskapare och kulturverksamheter har genomförts:
  - "Pengar" två dagar om kulturstöd för fria utövare tillsammans med andra regioner
  - Svenska Postkodlotteriets stiftelse
  - Bidrag och stöd för kulturföretag
- Värmlands kulturskaparråd har fortsatt att träffats för att diskutera och ge inspel på planen för kulturella och kreativa branscher och kulturplanen. Möte har även arrangerats tillsammans med KLYS. Kulturskaparrådet har fått arvode för att arbeta med remissvar för kulturplanen och planen för kulturella och kreativa branscher.
- Värmlands bokfestival är en viktig arena för författare, illustratörer och bokförlag. Festivalen 2025 hyste 103 utställare och 113 programpunkter. Totalt 4 441 personer besökte festivalen, varav 1 410 barn och unga.

Kulturdriven regional tillväxt

Kulturella och kreativa branscher

Det är inte ett kulturpolitiskt mål att det ska startas fler företag, men många professionella kulturskapare är företagare. I Värmland fanns 1 147 KKB-företag 2024, som är året med senast statistik. Det motsvarar 6,27 procent av samtliga företag i länet⁴. Dessa företag har 1 164 arbetsställen med sammanlagt 4 021 förvärvsarbetande. Av de sysselsatta var 58 procent kvinnor och 13 procent var utrikes födda. Ett antal av dessa företag bidrar direkt eller indirekt till att uppnå det kulturpolitiska målet om att ge god tillgång till ett varierat kulturutbud av hög kvalitet i hela länet samtidigt som det bidrar till att stärka den regionala tillväxten.

Med KKB-företag avses unika företag som har minst ett arbetsställe i Värmland vars näringsgren (SNI-kod) ingår i KKB-definitionen och där det finns minst en förvärvsarbetande person. Klassificeringen görs alltså utifrån SNI-koden för arbetsstället, inte utifrån de anställdas yrken. Uppgifterna om kön och utländsk bakgrund avser de sysselsatta vid dessa arbetsställen, inte företagens ägare.

Antal kulturskapare i Värmland var 2 259 personer 2023⁵ (senaste året med tillgänglig statistik).

- 2025 fördelades 301 företagsstöd (inklusive Timbanken) från Region Värmland. De totala företagsstöden uppgick till cirka 38 205 099 miljoner kronor. 14 företag inom kultur, nöje och fritid tilldelades ett stöd på 1 783 246 kronor (KKN-checkar). Under samma tidsperiod beviljades ett antal investeringsstöd men dessa stöd tillfaller turistföretagen då de har sin SNI-kod inom turismen.⁶
- En handlingsplan för kulturella och kreativa branscher har tagits fram och börjar gälla 2027. Ansvaret bärs gemensamt mellan kulturavdelningen och regional utveckling där kulturavdelningen stöttar upp planeringen av det företagsfrämjande arbetet för kulturella och kreativa branscher utifrån konstnärernas perspektiv.
- Under 2025 gjordes ett omfattande arbete med att förnya och kvalitetssäkra Kulturpoolen. Fler kulturaktörer och -aktiviteter har tillkommit, och sidan har fått ett tydligare fokus på att underlätta för de som bokar kultur för barn och unga. Samtidigt har ett marknadsföringsmaterial för sociala medier tagits fram och en utvärderingsenkät genomförts såväl med kulturaktörer som beställare.

---

⁴ SCB, Företagsdatabasen (FDB) och Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS). Bearbetning Region Värmland. KKB-företag och arbetsställen har identifierats utifrån arbetsställets SNI-koder.

⁵ Kulturskapare har identifierats utifrån yrkeskoder (SSYK) enligt Region Sydsveriges definition.

⁶ Uppgiften kommer från regional utveckling, Region Värmland. Det är inte möjligt att få en tydligare specificering än deras indelning kultur, nöje och fritid.

Hållbarhet och Agenda 2030

Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet

Kulturen bidrar till hållbarhet och Agenda 2030 på flera sätt. Värmlands kulturplans faktabilaga lyfter fram elva av FN:s 17 globala mål och beskriver hur kulturområdet kan bidra till att uppfylla dessa.⁷

Till *social hållbarhet* bidrar kulturen bland annat genom dess positiva effekter för hälsa och välbefinnande i alla åldrar. Forskning visar ett tydligt positivt samband mellan kulturupplevelser, eget skapande och en god hälsa. Kulturen bidrar också till att skapa social gemenskap och inkludering.

Kulturområdet bidrar till *ekologisk hållbarhet* bland annat genom att erbjuda upplevelsebaserad, ickemateriell konsumtion och genom området slöjd, hantverk och återbruk. Hållbar turism kan skapa arbetstillfällen och främja lokal kultur och lokala produkter.

Kulturområdet kan bidra till *ekonomisk hållbarhet* genom dess betydelse för regional utveckling samt genom kulturområdets kompetenser kring innovativa och kreativa processer som främjar hållbarhet.

Under 2025 gjordes insatser för att bidra till hållbarhet och Agenda 2030:

Social hållbarhet:

- Tre av verksamheterna inom kultursamverkansmodellen arrangerade tillsammans 29 aktiviteter riktade till vård och omsorg.
- 2025 arrangerades en uppdragsutbildning i normkritik riktad till bibliotekspersonal i Värmland. Utbildningen hölls av Karlstads universitet.
- E-utbildningen Språk och läsfrämjande för de yngsta barnen togs fram i samarbete med tre andra regioner. Utbildningen färdigställdes 2025 och spreds nationellt via lärplattformen Digiteket.se.
- Förundran – Bokstart i Värmland är ett etablerat samarbete mellan barnhälsovården, förskolan, folkbiblioteken och Region Värmland. Målet är att stärka vårdnadshavare i deras betydelsefulla roll för barnets språk- och läsutveckling. Grunden är likvärdighet och samverkan. Genom gemensamma rutiner nås alla barn i Värmland och deras vuxna. Förundran startade som projekt men är sedan 2025 ordinarie verksamhet.
- Kulturavdelningen ingår i samarbetsforumet Minoritetsforum i Mellansverige (MIM). Under året har fem kompetensfrukostar arrangerat med fokus på Sveriges nationella minoriteter judar, romer, samer som också är ett urfolk, sverigefinnar och tornedalingar.

Ekologisk hållbarhet:

- Under 2025 genomfördes ett matchningsprojekt där tio formgivare matchades med tio lokala producenter. Samarbetena resulterade i nya produkter och prototyper som utvecklades i nära dialog mellan formgivare och producenter. Resultaten presenterades i utställningen *SPOK Värmland – MATCHA* på Värmlands Museum under våren 2026. Projektet synliggjorde Värmlands kompetens inom design, material och tillverkning och visade på möjligheterna med lokal och mer hållbar produktion.

---

⁷ Värmlands kulturplan 2022 – 2025. Faktabilaga, s 7.

Ekonomisk hållbarhet:

- Inom EU-Horizon-projektet Culturality arrangerades mötesplatsen "Det bubblar" för kulturskapare, föreningsaktiva och tjänstepersoner inom turistbranschen och Arvika kommun på Brunsbogs hembygdsgård i Värmland för att utbyta idéer på aktiviteter, upplevelser eller metoder som kan levandegöra västra Värmland med omnejd för fler. Arrangemanget är en del i en process med målet att främja kulturturism och aktiviteter som gynnar sysselsättning och lokal försörjning.
- Under 2025 har arbetet med att utveckla bidragshanteringen fortsatt. Syftet är att skapa en mer effektiv, rättssäker och användarvänlig process med förbättrade möjligheter till uppföljning och kortare handläggningstider.

Mål 2:

God tillgång till ett brett kulturutbud av hög kvalitet i hela Värmland

Att ge alla i regionen fler möjligheter att ta del av kultur är en av kulturpolitikens stora utmaningar. Här är en mångfald av arrangörer och mötesplatser central. På mindre orter och landsbygder spelar biblioteksverksamhet, studieförbund med flera avgörande roller. Det civila samhället, inte minst det omfattande idéburna och ideella föreningslivet, har en central betydelse för ett mångfasetterat och vitalt kulturliv i hela länet.

Detta mål handlar om variation och bredd liksom kvantitet och geografisk spridning. En hög kvalitet är nära förbundet med ett obundet konst- och kulturliv. Förutom närhet och utbud att ta del av kultur kan det också handla om tillgång till konstnärliga utbildningar, regionens och institutioners främjandeuppdrag, samt fördelning av bidrag och stipendier.

Tillgängliga bedömningsunderlag är regional statistik över antal beviljade projekt- och arrangemangsstöd och deras geografisk spridning. Även antal besök, publik och uppsättningar inom samverkansmodellen följs upp liksom delar av bibliotekens och studieförbundens statistik.

Målet följs upp under rubrikerna:

- God tillgång till ett brett och varierat kulturutbud av hög kvalitet
- Kultur i hela länet

God tillgång till ett brett och varierat kulturutbud av hög kvalitet

Region Värmland fördelar årligen projekt- och arrangementsbidrag inom kulturområdet. 2025 beviljades 46 projekt- eller arrangementsstöd, mot 54, 2024 (figur 2.1). Största orsaken till minskningen är att budgeten var högre 2024 efter att kultur- och bildningsnämnden beslutat om en tillfällig förstärkning med 1 500 000 kronor. Även 2025 beslutades om förstärkningar men då med 800 000 kronor.

Av det totala antalet beviljade projekt och arrangemang 2025 riktade sig 42 beviljade ansökningar till barn och unga, varav 11 helt och 31 delvis. De projekt och arrangemang som riktade sig helt till barn och unga har minskat från 17, 2024 till 11, 2025.

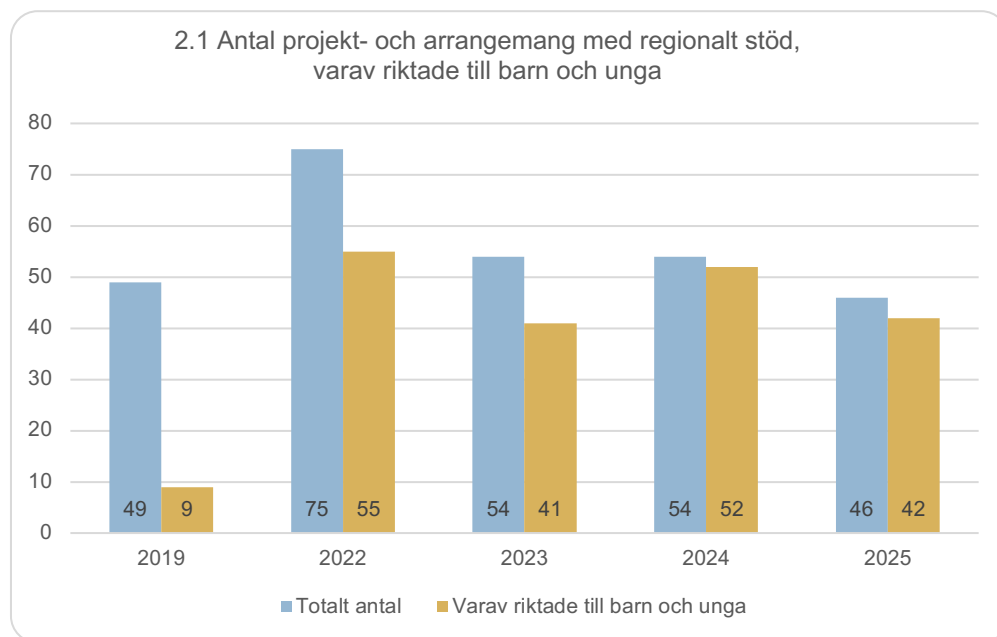

Fig. 2.1: Under 2022 möjliggjordes fler projekt och arrangemang på grund av en tillfällig förstärkning med anledning av pandemin samt en förstärkning för att öka barn och ungas tillgång till kultur, på sammanlagt 4,9 miljoner kr. Detta förklarar storleken på antal beviljade ansökningar 2022. Källa: Region Värmlands kultur- och bildningsnämnd.

Regional arkivverksamhet

Arkiven inom samverkansmodellen⁸ hade sammanlagt 45 aktiviteter med totalt 2 595 deltagare 2025.

Värmlands företagshistoria hade 547 framtagna arkivvolymerna i syfte att tillgängliggöra och tillhandahålla arkivinformation genom fysiska besök, telefon och e-post. För Föreningsarkivet i Värmland var samma siffra 849 volymer. De båda arkiven hade 67 respektive 563 betalande medlemmar/kunder 2025.

⁸ Föreningsarkivet i Värmland och Värmlands Företagshistoria

Museer, konsthallar och scenkonst – besökare och publik

Under 2025 hade museerna i samverkansmodellen⁹ tillsammans 230 155 besökare, en minskning med 7,6 procent från föregående år (fig 2.2). Sen 2022 är minskningen 23,5 procent.

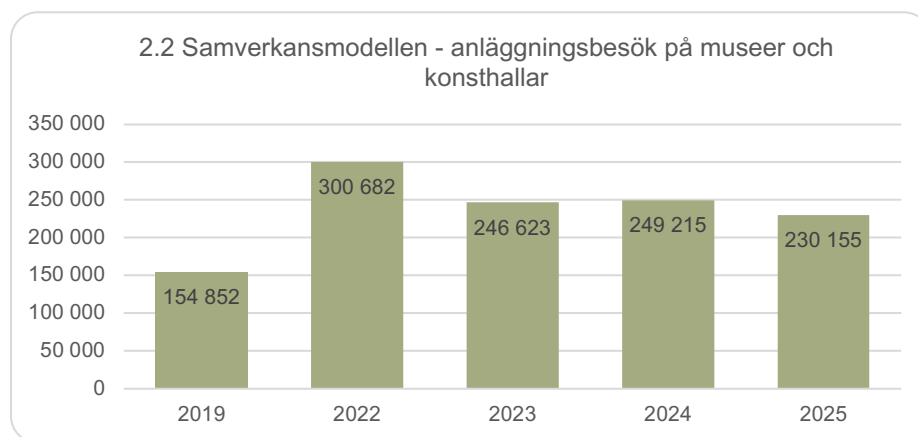

Fig. 2.2: Med anläggningsbesök avser besök till anläggningen oavsett om besökaren tog del av museets samlingar eller besökte restaurang, butik etc. 2019 ingick endast Värmlands Museum i statistiken. Från 2022 är även Rackstadmuseum och Kristinehamns konstmuseum inräknade. 2023 hade Kristinehamns konstmuseum ett problem med en trasig räknare så 2023 års siffror är osäkra, men det förklarar inte den totala minskningen sen 2022. Källa: Kulturdatabasen.

Wermland Opera och Västana Musik & Teater gav tillsammans 384 föreställningar och konserter 2025, vilket var lika många som året innan (fig 2.3). De hade gemensamt en publik på 87 310 personer, vilket är en ökning med 3 376 personer sen 2024 (fig. 2.4). Publikantalet har ökat sen 2022 och 2025 är första året med mer publik sen innan pandemin. Antal föreställningar är dock fortfarande färre än innan pandemin 2019.

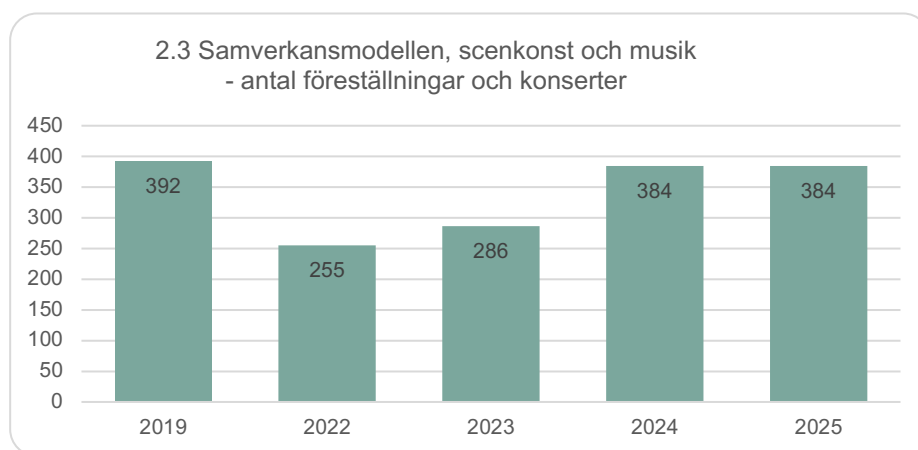

Fig. 2.3: Grafen visar antal föreställningar och konserter hos Västana Musik & Teater och Wermland Opera. Källa: Kulturdatabasen.

⁹ Värmlands Museum, Rackstadmuseum och Kristinehamns konstmuseum

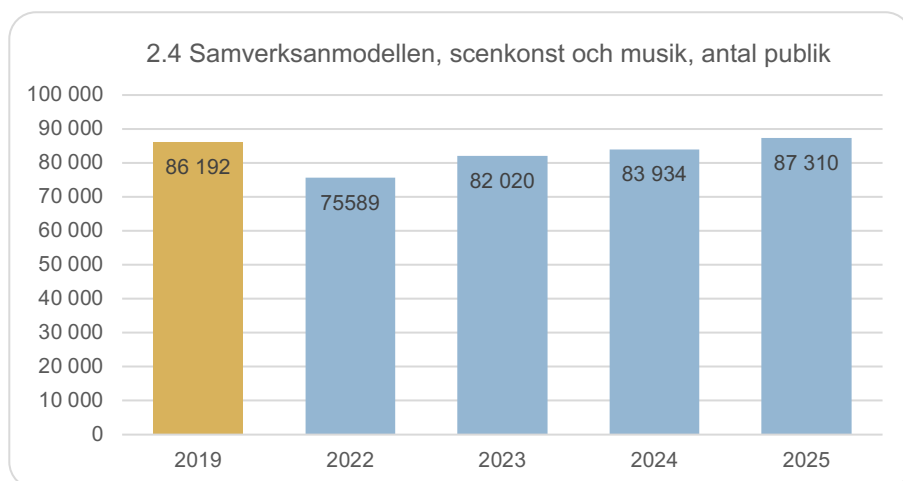

Fig. 2.4: Grafen visar publik hos Västana Musik & Teater och Wermland Opera. Källa: Kulturdatabasen.

Kultur i hela länet

Biblioteksverksamhet

Biblioteken i länet är en central del i den kulturella infrastrukturen och fungerar som kulturella mötesplatser. I Värmland fanns 32 folkbibliotek 2025, eller 0,16 bibliotek per 1000 invånare (fig. 2.5). Värmland ligger därmed över riksgenomsnittet, som uppgick till 0,10 bibliotek per 1 000 invånare. Detta kan delvis förklaras av länets många kommuner och stora geografiska ytor, vilket skapar behov av en väl utbyggd biblioteksstruktur för att säkerställa invånarnas tillgång till biblioteksservice.

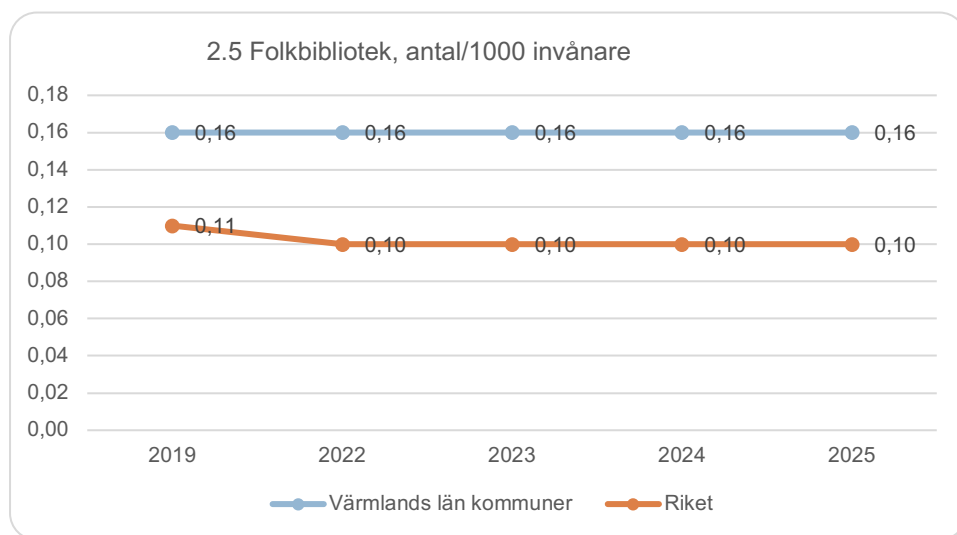

Fig. 2.5: Statistiken avser antal folkbibliotek med unika adresser inklusive inkluderade folk- och skolbibliotek per 1000 invånare. Källa: Kungliga biblioteket, sammanställt av Kolada.

Regional biblioteksplan

Under 2025 har utvecklingsarbetet utifrån den regionala biblioteksplanen fortsatt, så även det regionala arbetet för att stärka biblioteken i länet. 2025 har följande målsättningar uppfyllts:

- Bibliotekspersonal från alla kommuner i Värmland har deltagit i det regionala utvecklingsarbetet och tagit del av stödtillfällen och vidareutbildningsaktiviteter.

En kommun i Värmland har saknat giltig biblioteksplan då giltighetstiden gick ut 2024. Arbetet att ta fram en ny plan pågår men för 2025 har nedanstående målsättning inte uppfyllts fullt ut:

- Alla kommuner i Värmland har politiskt antagna och aktuella biblioteksplaner.

Närhet till bibliotek

Inför framtagande av biblioteksplanen genomfördes en kartläggning av geografisk närhet till folkbiblioteksservice i Värmland mätt utifrån läget 2018. Målsättningen är att närheten inte minskar under planperioden (2021–2026). Under 2025 gjordes en uppföljande kartläggning som visar:

- Tre av 16 kommuner i länet har endast en bibliotekslokal, vilket är en förbättring sen senaste kartläggningen då siffran var fem av sex kommuner.
- I Värmland finns biblioteksbussar i sex av 16 kommuner, drygt 37 procent. Det innebär en något högre siffra än riket i övrigt där siffran är ca 34 procent enligt Kungliga bibliotekets folkbiblioteksstatistik för 2025. Sedan förra mätningen har antalet kommuner med biblioteksbussar ökat från fem till sex. Därtill har två kommuner infört bokbilar med fasta stopp till allmänheten.
- Sedan förra närhetsanalysen har antalet meröppna bibliotek ökat från tre till åtta kommuner. Det totala antalet meröppna bibliotek har ökat från tre till 15 då en del kommuner har flera meröppna bibliotekslokaler.

Då Kartläggningarna genomförts med delvis olika metoder ska jämförelser göras med försiktigt. 2025 års kartläggning visar att:

- Majoriteten av befolkningen i Värmland (74 procent mätt fågelvägen och 62 procent mätt via vägnätet) har ett avstånd på högst två kilometer till närmaste biblioteksservice.
- 4,5 procent av människorna i Värmland har en mil eller längre till närmaste biblioteksservice. Det innefattar bland annat:
  - 2545 barn och ungdomar mellan 0–19 år
  - Knappt 3 770 personer över 65 år
  - 2000 personer med låg utbildningsnivå (förgymnasial)
- Fler män än kvinnor har ett avstånd på en mil eller mer till närmaste biblioteksservice, medan fler kvinnor än män har ett avstånd på högst två kilometer till närmaste biblioteksservice.

Studieförbundens kulturverksamhet

Studieförbundens kulturprogramverksamhet i länet har sjunkit kraftigt sen startmätningssåret 2019 (fig. 2.6). 2025 rapporterades 3642 kulturarrangemang, mot 14 693 kulturarrangemang 2019 och 4 567 arrangemang under 2024. 170 327 deltagare i arrangemangen i länet, varav 102 704 kvinnor och 67 623 män (fig. 2.7).

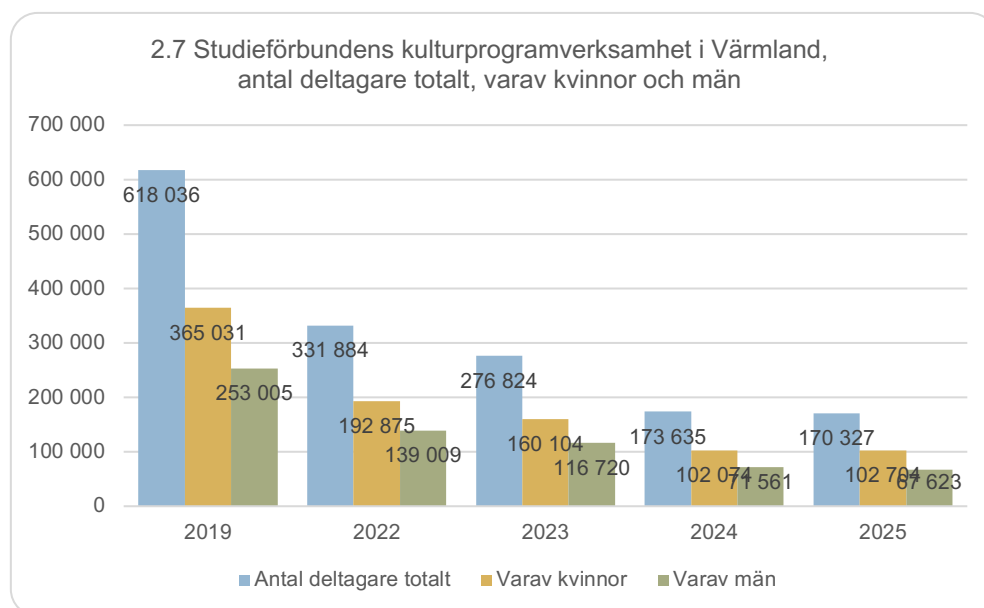
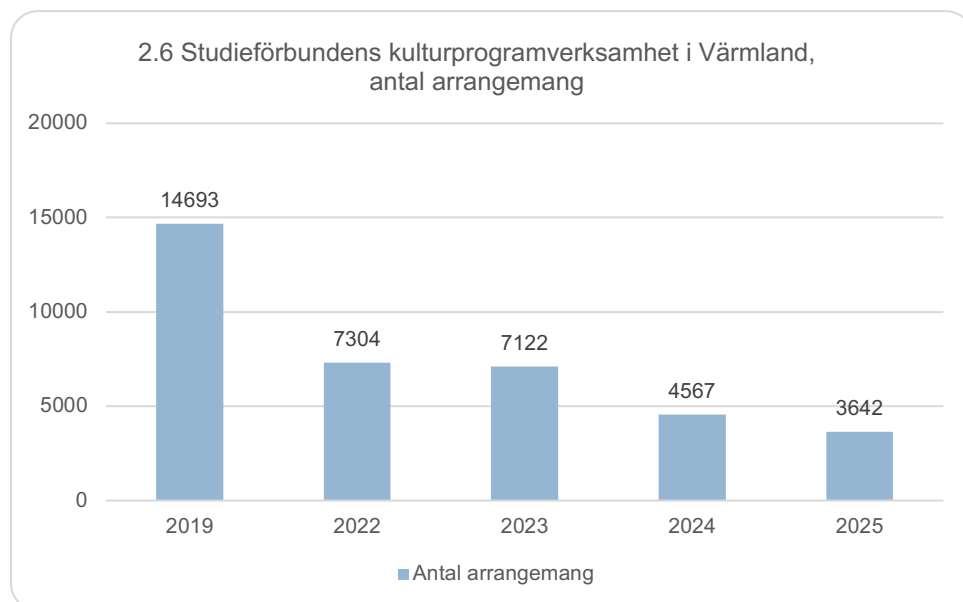

Fig. 2.6 och 2.7: Kulturprogramverksamheten består av arrangemang inom sång/musik, dramatisk framställning, film/foto/bild, dans, utställningar, litteratur och konst/konsthantverk. På grund av förändringar och osäkerhet i statistiken har diagram 2.6 och 2.7 uppdaterats utifrån en ny insamlingsväg och korrigerats bakåt. Siffrorna i detta diagram kan därför inte jämföras med mätningarna i tidigare års rapporter. Källa: SCB

Mer om kultur i hela länet 2025:

- Riksteatern Värmlands lokala riksteaterföreningar har bedrivit verksamhet i 10 kommuner¹⁰. Och rapporterat 52 arrangemang med en publik på 4 200 personer.
- Västanå Musik & Teater spelade föreställningar/konserter i 8 kommuner och Wermland Opera i 15 kommuner.
- Värmlands museums filialer i Säffle, Torsby och Filipstad hade tillsammans 20 532 anläggningsbesök.
- Inom kulturavdelningen har det strategiska arbetet för att utveckla rådgivning och stöd till arrangörer och lokalhållare stärkts under året och samverkan med andra organisationer har etablerats för att genomföra konkreta insatser som seminarier och utbildningar.
- Kontinuerlig kontakt mellan Kulturavdelningen och Visit Värmland har inletts under året.

---

¹⁰ Torsby, Säffle, Arvika, Kil, Forshaga, Karlstad, Hammarö, Kristinehamn, Eda och Filipstad.

Mål 3:

Allas möjlighet till eget skapande och deltagande i kulturlivet

Regioner och kommuner ska göra det möjligt för alla invånare att delta i kulturlivet.

Tillgången till kulturupplevelser och möjlighet till eget skapande är dock ojämlikt fördelat i länet och mellan olika grupper.

Allas möjlighet till skapande och deltagande är nära förbundet med en god tillgång till kultur, bredd, kvantitet och geografisk spridning. Det handlar om barn och ungas rätt till kultur och att kunna ta del av och delta oavsett funktionsförmåga. Det handlar också om jämställdhet, jämlikhet och mångfald – utan att det för den skull blir styrande för kulturens innehåll.

Bedömningsunderlaget för detta mål bygger på studieförbundens statistik inom kulturområdet, regionala insatser och främjandeverksamhet samt kulturinstitutionernas skolföreställningar och skolbesök.

Målet följs upp under rubrikerna:

- Allas möjlighet till skapande och deltagande
- Barn och ungas rätt till kultur.
- Jämställdhet, jämlikhet och mångfald
- Ett tillgängligt kulturliv oavsett funktionsförmåga
- Nationella minoriteters kultur och kulturarv

Allas möjlighet till skapande och deltagande

För att bidra till allas möjlighet till eget skapande och deltagande arbetar kulturavdelningen på olika sätt för att stötta och stärka ideella aktörer. På slöjdområdet pågår till exempel samarbete med både Hembygdsgillet och Länshemslöjdföreningen. Kulturavdelningen samverkar också med Dansstudion för att öka tillgången till danslokaler för verksamma dansare i Värmland.

På uppdrag av kommunerna driver kulturavdelningen Mediecenter, en resurs som bland annat erbjuder spel och dokumentärfilmer och UR-program. Särskilda informationsinsatser har genomförts för att öka användning riktad mot målgrupper som folkhögskolor, fritidsgårdar och SFI.

Studiecirklar inom kultur, konst och media

Medelvärde i Värmland sjönk till 1,1 deltagartimmar inom kultur per invånare 2024 och låg kvar där även 2025. Rikets medelvärde är 1,4 2025 (fig. 3.1).

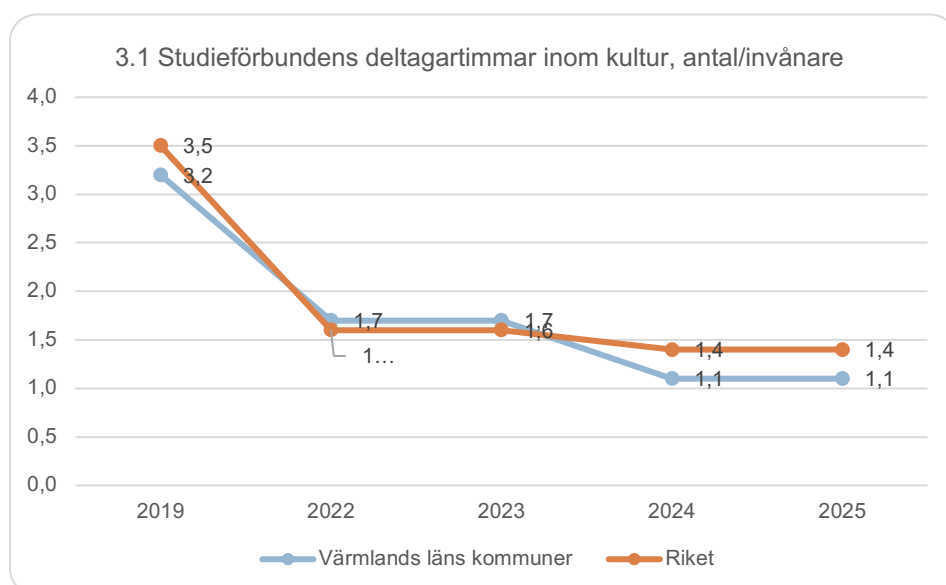

Fig. 3.1: Källa: SCB på uppdrag av Folkbildningsrådet, sammanställt av Kolada.

Precis som när det gäller kulturprogramverksamheten syns en kraftig nedgång från 2019, före pandemin, i både deltagartimmar och antal deltagare i studiecirklar inom kultur. I Värmland har antalet deltagare i studiecirkelverksamhet inom konst och media kraftigt minskat (fig. 3.2). Det ser alltså inte ut som en återhämtning från pandemin pågår, utan snarare än stadig minskning. Det här har en stor påverkan på kulturplanens mål om allas möjligheter till skapande och deltagande i hela Värmland.

Barn och ungas rätt till kultur

Barn och unga står i fokus för offentligt finansierad kultur och en av kulturpolitikens främsta uppgifter är att bidra till likvärdighet och göra det möjligt att erbjuda alla barn och unga en mångfald av kulturella upplevelser och eget skapande. Arbetet ligger i linje med barnkonventionen, som är lag i Sverige sedan 2020. Det innebär bland annat att barnets rätt att fritt och till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet ska erkännas, respekteras och främjas.

Skapande skola-bidrag

Av Värmlands 16 kommuner beviljades samtliga Skapande skola-bidrag under 2025. Sammanlagt fördelades knappt 7,5 miljoner i skapande skola-bidrag till Värmland, vilket är en ökning på nästan två miljoner från 2024 och även föregående år (figur 3.3).

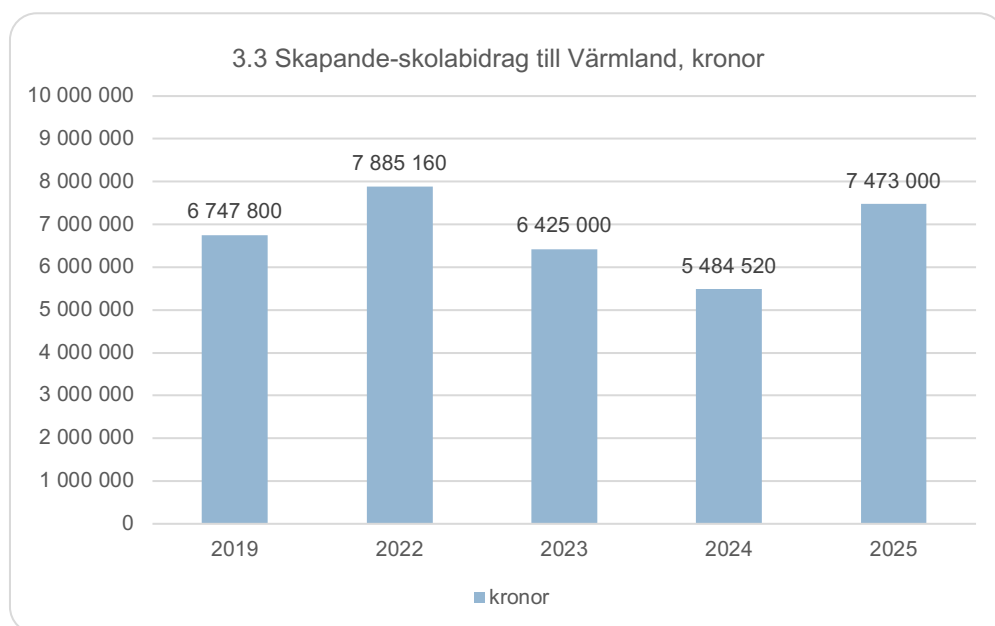

Fig. 3.3: Källa: Kulturrådet

Ungdomspengar

Ungdomspengar är ett ekonomiskt stöd som är avsett att stödja ungdomars egna initiativ inom kulturområdet. Ungdomspengar fördelas genom två stödformer; projekt- och arrangemangsbidrag samt arbetsstipendier. Stödet är översökt och har löpande ansökan, vilket gör att årets pott ofta är slut vid halvårsskiftet. Under 2025 fördelades 283 800 kronor till sju projekt eller arrangemang och 21 arbetsstipendier inom områdena bild, form och design, film och animation, musik, slöjd och hantverk, teater, litteratur, fotografi, dans, samt arrangörskap. Nio kommuner var representerade i fördelningen av 2025 års ungdomspengar¹¹.

¹¹ Arvika, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn, Munkfors och Sunne.

Skolföreställningar inom samverkansmodellen

Scenkonstverksamheterna i samverkansmodellen har tillsammans redovisat 125 skolföreställningar under 2025, vilket är en ökning med 21 föreställningar från föregående år (figur 3.3).

Skolföreställningar har stadigt ökat under hela mätperioden. Västana Musik & Teater gav skolföreställningar i Arvika, Filipstad, Grums, Karlstad, Torsby, Årjäng och Sunne. Wermland Opera gav skolföreställningar i Arvika, Eda, Hagfors, Hammarö, Karlstad och Kristinehamn.

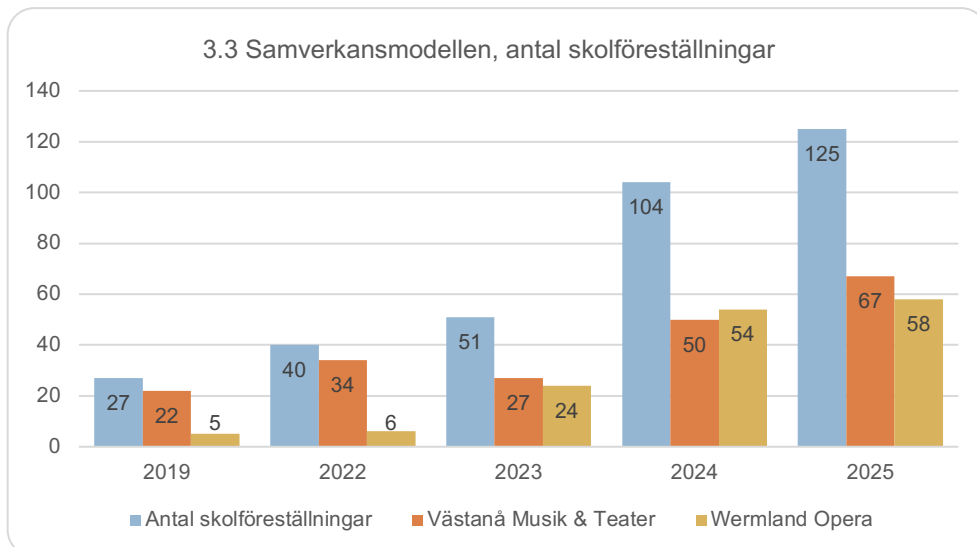

Fig. 3.3: Statistiken avser Wermland Opera och Västana Teater. Viktigt att notera är att Wermland Opera under tidigare år enbart redovisat årets stora föreställning på Stora scenen som skolföreställningar. För 2023 rapporteras även föreställningar mot förskola och skola som tidigare inte räknats som skolföreställning utan som verksamhet för barn och unga vilket förklarar den stora ökningen i skolföreställningar mot tidigare år. Källa: Kulturdatabasen.

Skolbesök på museer inom samverkansmodellen

Värmlands Museum, Rackstadsmuseet och Kristinehamns konstmuseum hade totalt 5591 skolbesök under 2024. Det är en ökning från de föregående åren (figur 3.4). Värmlands museum inklusive alla filialer hade 5101 skolbesök, Rackstadsmuseet 88 och Kristinehamns konstmuseum 402.

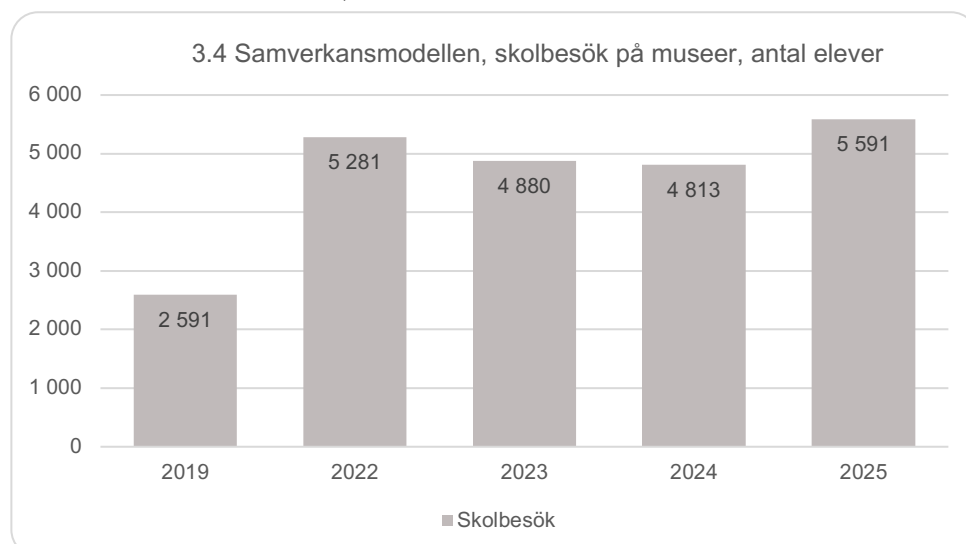

Fig. 3.4: 2019 gäller statistiken endast Värmlands Museum. Från 2022 omfattar siffrorna även Rackstadsmuseet och Kristinehamns konstmuseum. Källa: Kulturdatabasen.

Mer om barn och unga 2025:

- Region Värmland stöttar och utvecklar verksamheten med skolbio för att fler barn och unga ska få se film på biograf. Skolbiobesökare i hela Värmland var 6849 barn och unga under 2025, (2024: 9483). 11 av länets kommuner hade skolbio 2025.
- Barn och unga är prioriterade och olika insatser för att öka ungas inflytande över det lokala kulturlivet har genomförts, till exempel genom ett pilotprojekt med en filmklubb i Säffle, och genom att stärka unga filmares engagemang i kortfilmsfestivalen Filmörnen.
- Region Värmland fortsätter sitt läsfrämjande arbete för barn och unga dels genom bokfestivalen dels med medel för lokala läsfrämjandeevenemang som tex Läsa äger.
- Tio kommuner har varit aktiva inom UKM (Ung Kultur Möts)¹². Sammanlagt har cirka 485 unga deltagit vid lokala festivaler och regionalfestival.
- Kulturavdelningen har erbjudit och gett stöd till de kommuner som önskat, i deras arbete med barnkulturplaner, barnrättsfrågor och ungas delaktighet i kulturlivet.
- Mediecenter, länets gemensamma mediebank, har haft 547 lån och 211 550 strömningar under 2025. Vid årets slut fanns totalt 8259 konton registrerade på SLIPlay fördelat på 5445 pedagoger och 2814 elever.
- Subventionssystemet Kulturskjuts har implementerats och utvecklats. Alla Värmlands 16 kommuner deltar och en första Mötesplats barnkultur arrangerades i april. Även en nätverksträff för de kommunala samordnarna är genomförd.
- Totalt 106 ungdomar erbjöds kultursommarjobb i nio kommuner 2025 (Torsby, Sunne, Kil, Kristinehamn, Arvika, Årjäng, Filipstad, Hammarö, Karlstad), med stöd av Region Värmland. Kultursommarjobben erbjöds till ungdomar från åk 8 till och med sista året på gymnasiet inom uttrycken musik, bild och form, dans, film, skrivande, graffiti, teater, keramik, fotografi, måleri. Antal sökande 2025 var 284.
- För att stötta möjligheter till konstnärlig fördjupning och utveckling i unga år har masterclasses inom slöjd och dans genomförts.
- Tillsammans med Konstdepartementet och Kristinehamns konstmuseum har Region Värmland utbildat konstnärer i arbete med Skapande skola.

---

¹² Arvika, Filipstad, Forshaga, Hagfors, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn, Storfors, Sunne, Säffle och Torsby.

Jämställdhet, jämlikhet och mångfald

Perspektiven jämställdhet, jämlikhet och mångfald inom kulturlivet är mycket svåra att mäta på regional nivå. Kvinnor deltar i större utsträckning än män i kulturlivet, det visar nationella studier¹³. Även i den regionala statistiken syns dessa tendenser: exempelvis vad gäller personal vid kulturinstitutionerna (s. 12) och deltagare i studieförbundens programverksamhet (s. 21). Även inom utbildningar och på arbetsmarknaden inom kulturområdet är kvinnor överrepresenterade, med undantag för området konst där män är något överrepresenterade. Utrikesfödda är underrepresenterade både bland de med en examen och bland yrkesverksamma inom kulturen, om man jämför med andra verksamhetsområden¹⁴.

Myndigheten för Kulturanalys konstaterar att hindren för breddat deltagande i kulturlivet bottnar i socioekonomiska och demografiska faktorer, geografiska avstånd, bristande logistik och en sårbar nationell infrastruktur, begränsade ekonomiska resurser, samt en kulturpolitisk inriktning som i viss utsträckning fungerar exkluderande i relation till de skillnader som finns i befolkningens preferenser¹⁵. Här finns mycket att göra på många nivåer – kulturpolitiken äger inte ensamt frågan.

I Insamlingen till Kulturdatabasen ställes under 2025 frågan till samtliga verksamheter om antal insatser inom vård och omsorg. 29 aktiviteter rapporterades av totalt tre verksamheter¹⁶

Bibliotekslagen lyfter att alla biblioteksverksamheter ska ägna särskild uppmärksamhet åt prioriterade grupper som personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Region Värmlands kulturavdelning arbetar med att ge dessa målgrupper särskilt stöd i främjandearbetet.

- Under våren 2025 genomgick all personal på kulturavdelningen en likarättsutbildning.
- För att tillgängliggöra kulturinstitutionerna för fler har ett pilotprojekt genomförts under höst/vinter 2025 där Region Värmland bekostat abonnemang till Wermland Operas konsertserie samt ett antal biljetter till föreställningen Selma som tillgängliggjorts via "lån" på bibliotek.

Ett tillgängligt kulturliv oavsett funktionsförmåga

Den fysiska tillgängligheten till regionala och kommunala kulturverksamheter i Värmland är relativt god, men tillgängligheten måste regelbundet ses över och de handlingsplaner som verksamheterna upprättat måste följas upp.

För kulturverksamheter med statsbidrag gäller särskilda krav på tillgänglighet från Kulturrådet. Även Region Värmland och kommunerna ska så långt det är möjligt ställa krav på tillgängligheten till lokaler för kulturarrangemang i sin bidragsgivning. Region Värmland följer årligen upp att verksamheterna inom samverkansmodellen uppfyller villkoren för tillgänglighet.

Bibliotekslagen ställer krav på biblioteksverksamheter att särskilt uppmärksamma personer med funktionsnedsättning. Även Region Värmlands kulturavdelning har dessa som prioriterad målgrupp.

---

¹³ Att bredda deltagandet i kulturlivet, Myndigheten för kulturanalys (2023)

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Wermland Opera, Region Värmlands kulturavdelning och Värmlands Rackstadmuseum. Frågan ställdes till samtliga verksamheter för första gången 2023.

I Insamlingen till Kulturdatabasen ställes under 2025 frågan till samtliga verksamheter om antal insatser inom vård och omsorg. 29 aktiviteter rapporterades av totalt tre verksamheter¹⁷

Nationella minoriteters kultur och kulturarv

2023 antogs riktlinjen för Region Värmlands minoritetspolitiska arbete (RS/220968) av regionfullmäktige. Syftet med riktlinjen är att säkerställa att Region Värmland lever upp till de skyldigheter som lagstiftningen garanterar de nationella minoriteterna samt att beskriva regionens arbete inom det minoritetspolitiska området och hur ansvaret är fördelat. Riktlinjen gäller för regionens samtliga verksamheter, regionfullmäktige, regionstyrelse och nämnder.

Bibliotekslagen ställer krav på biblioteksverksamheter att särskilt uppmärksamma de nationella minoriteterna. Verksamheten ska synliggöra urfolket samerna och våra nationella minoriteters kultur och språk; samiska, finska, meänkieli, romani chib och jiddisch. Även Region Värmlands kulturavdelning har dessa som prioriterad målgrupp.

- Kulturavdelningen deltar ett interregionalt minoritetsforum tillsammans med Region Gävleborg, Region Dalarna och Region Örebro län. Fem webinarier har genomförts under året, ett per nationell minoritet.
- Tillsammans med hållbarhetsenheten inom Region Värmland verkar kulturavdelningen för att utveckla ett långsiktigt dialogforum med nationella minoriteter. En första kulturdialog med nationella minoriteter hölls i mars.
- I samarbete med Arkivcentrum och folkbiblioteken i Värmland har en residensvistelse genomförts med en bild- och formkonstnär som inriktat sig på de finsk-ugriska minoriteterna. Vistelsen pågick under september och oktober 2025. Syftet var att lyfta nationella minoriteter i Värmlands historia. Arbetet resulterade i tre träreliefer samt ett ljudverk.

---

¹⁷ Wermland Opera, Region Värmlands kulturavdelning och Värmlands Rackstadsmuseet. Frågan ställdes till samtliga verksamheter för första gången 2023.